

Sosialdepartementet
Sosialpolitisk Avdeling
Postboks 8019 Dep.
0030 OSLO

Sosialdepartementet	
Saksnr.: 200301958	Dok.nr.: 46
Arkivkode: 311.1	Journ. dato: 01.07.04
Avd.: SLE	Saksbeh.:
U.off.:	

Deres ref.: 200301958-/CSH Vår ref.: 2003/00123 GLA Dato: 30.06.2004

HØRINGSSVAR ANGÅENDE FORSLAG TIL ENDRINGER I KAP. 1 UTENLANDSKE STATBORGERES RETT TIL SOSIALHJELP I FORSKRIFT 4. DESEMBER 1992 NR. 915 TIL LOV OM SOSIALE TJENESTER MV.

Departementet har i dette forslaget fremmet endringer i kapittel 1 i forskrift til lov om sosiale tjenester. Forslaget innebærer en innsnevring av retten til tjenester etter LOST kap 4 til å gjelde de som har lovlig opphold i landet. Dette betyr at mennesker som befinner seg i landet uten lovlig opphold verken har rett til økonomisk stønad eller tjenester etter LOST. Inn i forslaget er det spesifisert at søker selv må dokumentere vedkommendes lovlige opphold ved søknad om tjenester eller stønad. Det er også laget en sikringsbestemmelse for de som ikke har lovlig opphold ved at de gis rett til nødvendig omsorg inntil de skal forlate landet.

I forslaget legges det opp til en endring av kommunenes ansvar for utenlandske søkere slik at tilknytningen til kommunens integreringstilskudd ikke lenger har betydning for ansvaret for søkeren. Forskriften blir derved mer i tråd med lovens hovedregel, og det vil være oppholdskommunen som har ansvar for å behandle søknader. I forskriften er det presisert at søkere som har opphold i statlig mottak kan henvises til dette tilbudet, og deres krav på hjelp etter sosialtjenesteloven overprøves. Søkere som deltar i introduksjonsprogram, og som følgerlig mottar introduksjonsstønad, vil kunne henvises til dette tilbudet på samme måte.

LOST er karakterisert ved at det sosialfaglige skjønnnet skal legges til grunn i vurdering av de ulike tjenester og ytelser. Dette gir rom for å yte tjenester i tråd med den enkelte søkers behov og aktuelle situasjon. Dette rommet underkommuniseres og avgrenses ved at det stadig sendes rundskriv og utarbeides forskrifter som framhever mulighetene for å avgrense ordningene. FO frykter at dette vil kunne føre til en praksis som er langt mer restriktiv enn hva lovens intensjon tilsier.

FO (fellesorganisasjonen for barnevernpedagoger, sosionomer og vernepleiere) mener forslaget til endret forskrift utgjør en innskjerping av rettighetene for utenlandske statsborgere med opphold i Norge. FO savner en drøfting av forskriftens innhold opp mot sosialtjenestelovens formål, med et bredt velferdsperspektiv basert på økonomisk og sosial trygghet og forebygging av sosiale problemer. Hensynet til en verdig behandling av mennesker som oppholder seg i Norge bør ikke underlegges spesielle kriterier, og FO mener derfor at LOST kap. 4 og 5. bør kunne gjøres gjeldende for utenlandske statsborgere

uavhengig av oppholdets lovlighet. FO kan ikke se at dette innebærer en inkonsistens i forhold til vedtak som gjøres andre steder i forvaltningen.

FO er bekymret for at en forskriftsendring som utestenger en sårbar gruppe fra basale fellesgoder, vil kunne få uheldige konsekvenser. Blant de som har ulovlig opphold er det flere "ureturnerbare", dvs. at hjemlandet ikke vil ta imot dem. Alternativet for disse menneskene vil da kunne være å forsøke å leve ulovlig i skjul, og FO ser med uro på en utvikling som kan bidra til å lage en klasse rettsløse mennesker som lever utenfor myndighetenes kontroll- og hjelpeapparat.

FO er skeptiske til forskriftens innretning i forhold til kravet om søkerens selvstendige dokumentasjonsplikt når det gjelder lovlig opphold. Mennesker som søker opphold i Norge kommer hit som regel på bakgrunn av en krisesituasjon, uten norskkunnskaper og særlig kunnskap om forhold i Norge, og ofte uten forutsetninger for å ta hjelpeapparatet i bruk. Nettopp i en slik situasjon har de behov for sosialfaglig bistand, både for å kunne ivareta hver enkeltts rettssikkerhet og for at de skal kunne få den hjelp som de har behov for. På denne bakgrunn mener FO at det er urimelig at dokumentasjonsplikten legges til søker.

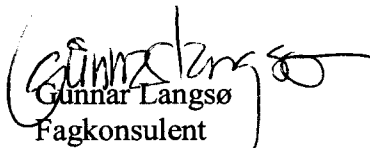
Endringsforslaget tydeliggjør oppholdskommunens ansvar for å behandle søknader. FO er enig i at dette styrker den enkeltes rettssikkerhet og hindrer at det oppstår diskusjon om ansvars plassering. Ved dette senkes også risikoen at søkeren blir kasteball mellom kommuner. Forslaget vil være en støtte for den frie bosettingen også for mennesker med utenlandsk statsborgerskap. FO ser det som en grunnleggende menneskerettighet å ha adgang til å kunne bosette seg der hvor man selv ønsker, og imøteser derfor en endring som støtter denne muligheten.

Forskriftsendringen utgjør en avklaring av flere områder innenfor rettigheter etter LOST og dette vil generelt gjøre saksbehandlingen mer tydelig for de som er ansatt på sosialkontorene, og vil også sikre at forvaltningspraksisen blir mer enhetlig. FO støtter en tydeliggjøring av forskriften, da dette vil bedre understøtte saksbehandlerens rolle som lovforvaltere innenfor rammene av sosialt arbeid.

Heller enn en innskjerpende tydeliggjøring etterlyser FO imidlertid en klargjøring av hva som skal være de helt grunnleggende rettigheter og tjenester for alle mennesker som oppholder seg i Norge. FO mener at bestemmelsene i LOST, med sikring av inntekt og bolig samt tilbud om sosialfaglig oppfølging, bør være det universelle og grunnleggende sikkerhetsnettet i vårt samfunn. FO mener at forskriften må sikre at yrkesutøverne har det nødvendige rom for å utøve faglige forsvarlige tjenester, også i møte med mennesker som ikke har lovlig opphold i Norge.

Med vennlig hilsen

Randi Reese
Forbundsleder

Gunnar Langsø
Fagkonsulent

